Baltijas valstu bioekonomika

Ekonomiskais mērogs, nodarbinātība, eksports un nodokļi

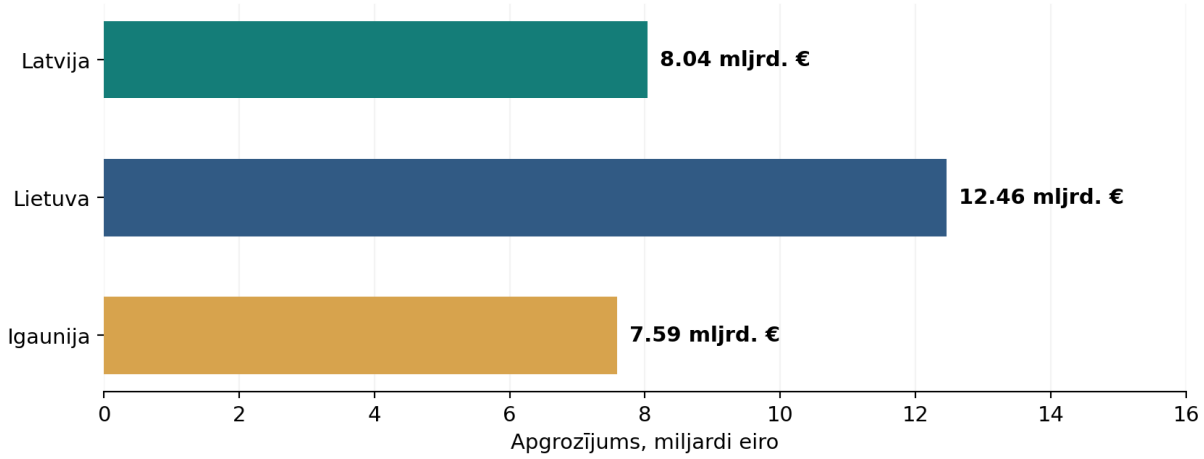
Latvija · Lietuva · Igaunija | Pārskats sagatavots 2026. gada novembrī

Kopsavilkums

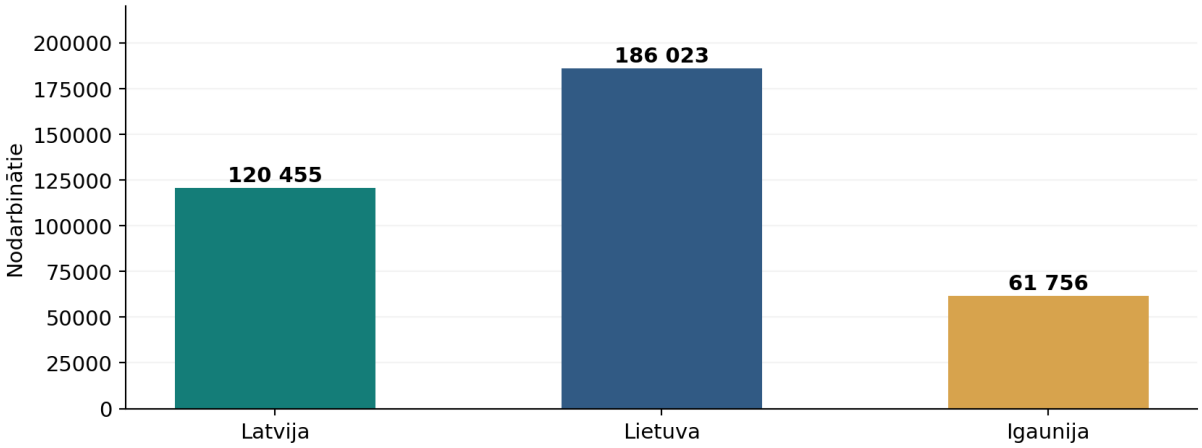
Baltijas bioekonomika ietver lauksaimniecību, mežsaimniecību, zivsaimniecību, pārtikas un dzērienu ražošanu, kokrūpniecību, papīra ražošanu un bioloģiskas izcelsmes daļas citās nozarēs. Salīdzināmie 2019. gada rādītāji liecina par aptuveni 368 tūkstošiem nodarbināto, 28,1 miljardu eiro apgrozījumu un 8,1 miljardu eiro pievienoto vērtību trijās valstīs kopā.

1. Galvenie rādītāji (2019)

Valsts	Nodarbinātie	Apgrozījums, mljrd. €	Pievienotā vērtība, mljrd. €
Latvija	120 455	8,04	2,51
Lietuva	186 023	12,46	3,64
Igaunija	61 756	7,59	1,93
Baltija kopā	368 234	28,09	8,08

1. attēls. Bioekonomikas apgrozījums Baltijas valstīs, 2019. gads.

2. attēls. Bioekonomikā nodarbinātie Baltijas valstīs, 2019. gads.

3. attēls. Pievienotās vērtības daļa no bioekonomikas apgrozījuma, 2019. gads.

Aprēķinātā pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto: aptuveni 21,9 tūkst. € gadā. Pievienotās vērtības attiecība pret apgrozījumu: aptuveni 28,8%. Summās iespējamas nelielas noapaļošanas atšķirības.

2. Nozaru struktūra un ekonomiskā nozīme

Galvenās nozares ir pārtikas ražošana un lauksaimniecība, mežsaimniecība un kokapstrāde, mēbeļu un papīra ražošana, kā arī bioenerģētika. Lietuvā būtiska ir pārtikas un lauksaimniecības ražošana, bet Latvijā un Igaunijā – meža resursu pārstrāde. Bioekonomika veicina reģionālo nodarbinātību, eksportu un vietējo izejvielu izmantošanu.

3. Eksports

Iepriekšējā sarunas novērtējumā minētie 20–25 miljardi € gadā ir tikai neapstiprināts darba pieņēmums, nevis verificēta JRC statistika. Precīzam eksporta novērtējumam jāapkopo vienota gada preču ārējās tirdzniecības dati pēc produktu kodiem, atdalot vietējās izcelsmes eksportu no reeksporta un novēršot iespējamu dubultu uzskaiti Baltijas valstu savstarpējā tirdzniecībā.

4. Nodokļu pienesums

Vienots, pārbaudīts bioekonomikas samaksāto nodokļu apjoms trijām valstīm šajā pārskatā nav pieejams. To nevar droši aprēķināt no apgrozījuma vai pievienotās vērtības vien. Nepieciešami nozaru dati par iedzīvotāju

ienākuma nodokli, sociālās apdrošināšanas iemaksām, uzņēmumu ienākuma nodokli, PVN neto ieņēmumiem, akcīzi un citiem maksājumiem.

Pievienotā vērtība ir ekonomisks rādītājs, nevis pievienotās vērtības nodoklis (PVN). Eksportam parasti piemēro 0% PVN likmi, bet tas nenozīmē, ka eksportējošie uzņēmumi neveic citus nodokļu maksājumus.

5. Rādītāji, kas vēl būtu jāapkopo

- Bioekonomikas īpatsvars kopējā nodarbinātībā un IKP katrā valstī
- Eksports un tā īpatsvars bioekonomikas produkcijā
- Samaksātie darbaspēka nodokļi un uzņēmumu nodokļi
- Investīcijas, produktivitātes dinamika un uzņēmumu skaits
- Bioenerģijas ražošana, resursu izmantošana un emisiju rādītāji

6. Datu interpretācijas ierobežojumi

2019. gada rādītāji ir vēsturiska, salīdzināma atskaites bāze, nevis aktuāls 2025./2026. gada ekonomikas lielums. Šajā dokumentā nav neatkarīgi pārbaudīti jaunākie katras valsts JRC datu izvilkumi. Iepriekš sarunā minētais aptuveni 50 miljardu € apgrozījums nav jāuzskata par apstiprinātu statistikas faktu.

Datu avoti un turpmākā pārbaude

Eiropas Komisijas Kopīgā pētniecības centra (JRC) Bioeconomics DataM datubāze: https://datam.jrc.ec.europa.eu/datam/mashup/BIOECONOMICS/index.html

Baltijas bioekonomikas salīdzinošs pētījums: https://www.mdpi.com/2073-4395/12/4/880

Papildu pārbaudei: Eurostat, Latvijas CSP, Lietuvas Valsts datu aģentūra, Statistics Estonia un triju valstu nodokļu administrācijas.

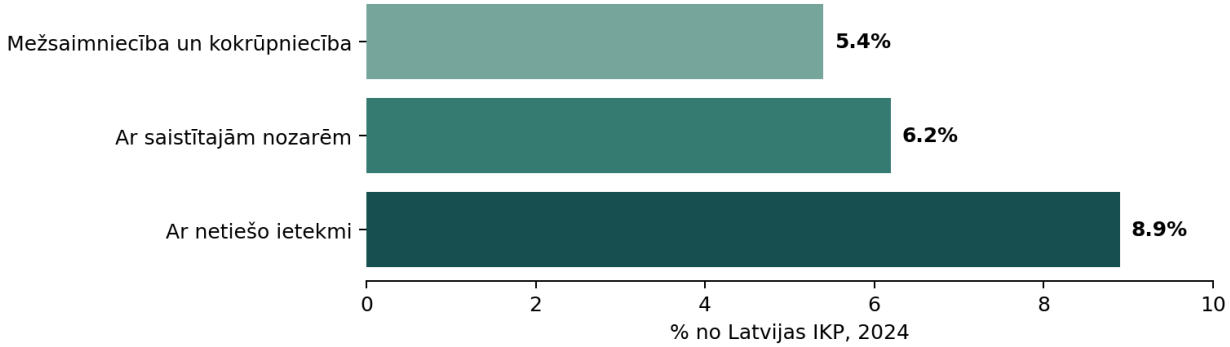
7. Latvijas meža nozare: KPMG izvērtējums

KPMG • AS "Latvijas valsts meži" pasūtījums • Publicēts 2026. gada februārī • Analīzes gads: 2024

KPMG pētījums aptver meža apsaimniekošanu, koksnes mehānisko un ķīmisko pārstrādi, mēbeļu ražošanu, kā arī saistīto nozaru un piegādes ķēžu ietekmi. Tas nav identisks iepriekšējās nodaļās izmantotajai JRC bioekonomikas nozaru uzskaitei.

Rādītājs (2024)	Plašā ekonomiskā ietekme
IKP pienesums	~3,6 mljrd. € (8,9% no IKP)
Nodarbinātība	~74 360 darba vietu
Nodokļu ieņēmumi	~1,162 mljrd. €

IKP pienesuma tvērums

KPMG norāda: mežsaimniecības un kokrūpniecības tiešais pienesums veido 5,4% no IKP; pieskaitot saistīto apkalpojošo nozaru pienesumu — 6,2%; ar netiešo ietekmi kopā — 8,9%. Šos līmeņus nedrīkst saskaitīt savā starpā.

Avots: KPMG (2026), "AS Latvijas valsts meži, meža un saistīto nozaru sociālekonomiskās ietekmes izvērtējums"; 2024. gada dati.

8. Nozares struktūra un attīstības scenāriji

Trīs nozaru bloki

- **Mežsaimniecība:** Meža apsaimniekošana, mežkopība un mežizstrāde; nodrošina izejvielu pārstrādei un saistītajiem pakalpojumiem.
- **Kokapstrāde:** Zāģmateriāli, koksnes izstrādājumi un tālāka mehāniskā vai ķīmiskā pārstrāde; būtisks eksporta un rūpniecības posms.
- **Mēbeļrūpniecība:** Gala produktu ražošana, kur būtiska dizaina, tehnoloģiju, darba ražīguma un eksporta tirgu loma.

Koksnes ieguves scenāriju jutīgums

Scenārijs	Darba vietas	Nodokļu ieņēmumi
Bāzes scenārijs (13,1 milj. m^3)	67,58 tūkst.	1,035 mljrd. €
Ieguve −30% (9,2 milj. m^3)	42,28 tūkst.	628,21 milj. €
Ieguve +20% (15,7 milj. m^3)	73,54 tūkst.	1,149 mljrd. €

Scenāriju vērtības ir modelētas pret bāzes pieņēmumiem, nevis faktiskā 2024. gada nodarbinātība un nodokļu ieņēmumi. Tāpēc tās atšķiras no 1. lappusē norādītās faktiskās plašās ietekmes.

Atalgojums un reģionālā nozīme

KPMG apkopotā 2024. gada mēneša vidējā bruto darba samaksa Latvijā: meža apsaimniekošanā 1 841 €, koksnes mehāniskajā apstrādē 1 561 €, koksnes ķīmiskajā apstrādē 1 685 €, mēbeļu ražošanā 1 583 €. Pētījumā izmantotais visu nozaru salīdzinājuma rādītājs ir 1 290 €. Reģionos atalgojuma līmenis būtiski atšķiras.

Interpretācija: augstākas pievienotās vērtības produktu attīstība, investīcijas tehnoloģijās un koksnes dziļākā pārstrādē ir būtiski nozares konkurētspējas jautājumi. KPMG scenāriji ilustrē ekonomisko jutīgumu, bet paši par sevi nenosaka optimālu mežizstrādes apjomu.

Primārais avots

KPMG (2026), AS “Latvijas valsts meži”, meža un saistīto nozaru sociālekonomiskās ietekmes izvērtējums: https://www.lvm.lv/par-mums/petijumi-un-izzinas-materiali/petijumi-un-izzinas-materiali/as-latvijas-valsts-mezi-meza-un-saistito-nozaru-socialekonomiskas-ietekmes-izvertejums